

ENS115

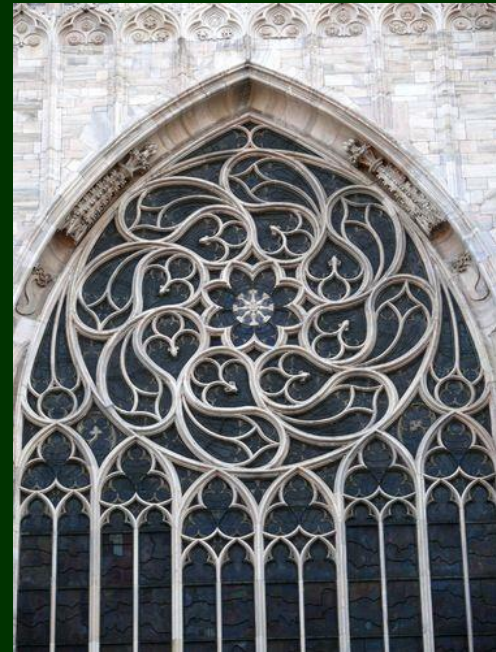
Úvod do filosofie pro environmentalisty

VI a VII

Upozornění: Prezentace slouží pouze k základní orientaci v tématech a pojmech probíraných na hodině, nemohou a nemají sloužit jako kompletní podklad pro domácí přípravu na zkoušku.

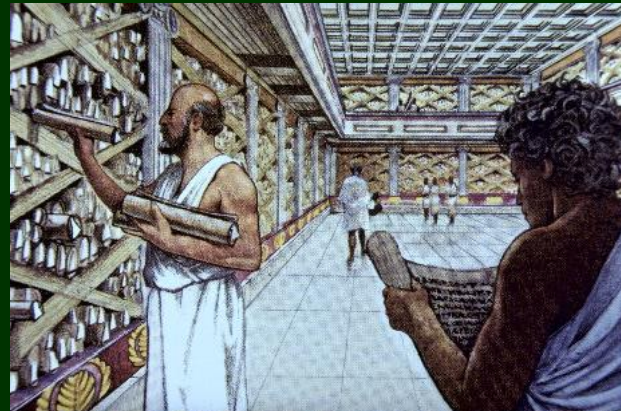
Oproti prezentaci v hodině v reálném čase neobsahují pdf-prezentace všechny ilustrace. Prezentace naopak může obsahovat i další informace.

Středověká filosofie

Konec antické vzdělanosti

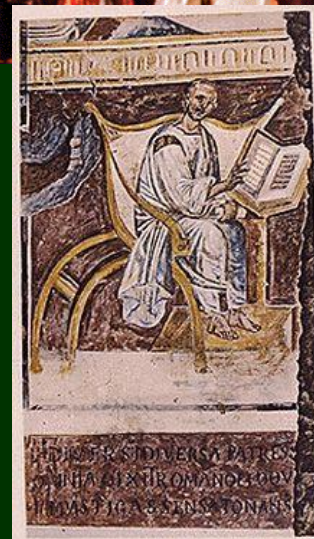
- kol. r. 400 – v Alexandrii dav fanatických mnichů z pouště s dopuštěním patriarchy Theofila částečně zničí (500 tis. svazků ze 700 tis.) Alexandrijskou knihovnu.
- 415 zlynčování Hypatie, vedoucí Platónské školy,
- 476 sezazení Romula Augusta, posledního císaře západní části impéria, Odoakerem
- 489 císař Zenón uzavírá školu v Edesse a tamní aristotelici odchází pak do Persie,
- 524-6 poprava Boëthia (*Útěcha z filosofie*)
- 529 Justiniánův zákaz všech „pohanských“ škol včetně Akadémie, chrámů, divadel, lázní i veřejných toalet.
- 529 Benedikt z Bursie zakládá první klášter v Monte Cassinu
- 619 zničení Alexandrie Araby

Augustinus Aurelius (345-430 n. l.)

- *De pulchro et apto* (ztraceno)
- *De musica*
- *De ordine*
- *De magistro* (O učitelí)
- *De doctrina christiana* (O křesťanském učení) *Confessiones* (Vyznání)
- *De civitate Dei* (O Boží obci) *De vera religione* (O pravém náboženství)
- *De libero arbitrio* (O svobodné vůli)
- *De Trinitate* (O Trojici)

Nejstarší zobrazení sv. Augustina z Lateránské basiliky Sv. Jana v Římě, 6. st.

teocentrismus sv. Augustina

stvoření světa

teodicea - Problém zla ve světě

stvoření a čas (Co jest čas, *Vyznání*, Hlava XIV)

trojice

duše jako čistá forma

(paměť, *Vyznání*, Hlava VII-XVII)

otázka svobody – proti Pelagiovi,

predestinace

Simone Martini: Sv. Augustin

Lynn White Jr. The historical roots of present-day ecologic crisis (Science 1967)

10 March 1967, Volume 155, Number 3767

SCIENCE

The Historical Roots of Our Ecologic Crisis

Lynn White, Jr.

A conversation with Aldous Huxley not infrequently put one at the receiving end of an unforgettable monologue. About a year before his lamented death he was discoursing on a favorite topic: Man's unnatural treatment of nature and its sad results. To illustrate his point he told how, during the previous summer, he had returned to a little valley in England where he had spent many happy months as a child. Once it had been composed of delightful grassy glades; now it was becoming overgrown with unsightly brush because the rabbits that formerly kept such growth under control had largely succumbed to a disease, myxomatosis, that was deliberately introduced by the local farmers to reduce the rabbits' destruction of crops. Being something of a Philistine, I could be silent no longer, even in the interests of great rhetoric. I interrupted to point out that the rabbit itself had been brought as a domestic animal to England in 1176, presumably to improve the protein diet of the peasantry.

All forms of life modify their contexts. The most spectacular and benign instance is doubtless the coral polyp. By serving its own ends, it has created a vast undersea world favorable to thousands of other kinds of animals and plants. Ever since man became a numerous species he has affected his environment notably. The hypothesis that his fire-drive method of hunting created the world's great grasslands and

helped to exterminate the monster mammals of the Pleistocene from much of the globe is plausible, if not proved. For 6 millennia at least, the banks of the lower Nile have been a human artifact rather than the swampy African jungle which nature, apart from man, would have made it. The Aswan Dam, flooding 5000 square miles, is only the latest stage in a long process. In many regions terracing or irrigation, overgrazing, the cutting of forests by Romans to build ships to fight Carthaginians or by Crusaders to solve the logistics problems of their expeditions, have profoundly changed some ecologies. Observation that the French landscape falls into two basic types, the open fields of the north and the bocage of the south and west, inspired Marc Bloch to undertake his classic study of medieval agricultural methods. Quite unintentionally, changes in human ways often affect nonhuman nature. It has been noted, for example, that the advent of the automobile eliminated huge flocks of sparrows that once fed on the horse manure littering every street.

The history of ecologic change is still so rudimentary that we know little about what really happened, or what the results were. The extinction of the European aurochs as late as 1627 would seem to have been a simple case of overenthusiastic hunting. On more intricate matters it often is impossible to find solid information. For a thousand years or more the Frisians and Hollanders have been pushing back the North Sea, and the process is culmi-

nating in our own time in the reclamation of the Zuider Zee. What, if any, species of animals, birds, fish, shore life, or plants have died out in the process? In their epic combat with Neptune have the Netherlanders overlooked ecological values in such a way that the quality of human life in the Netherlands has suffered? I cannot discover that the questions have ever been asked, much less answered.

People, then, have often been a dynamic element in their own environment, but in the present state of historical scholarship we usually do not know exactly when, where, or with what effects man-induced change came. As we enter the last third of the 20th century, however, concern for the problem of ecologic backlash is mounting feverishly. Natural science, conceived as the effort to understand the nature of things, had flourished in several eras and among several peoples. Similarly there had been an age-old accumulation of technological skills, sometimes growing rapidly, sometimes slowly. But it was not until about four generations ago that Western Europe and North America arranged a marriage between science and technology. As a union of the theoretical and the empirical approaches to our natural environment. The emergence in widespread practice of the Baconian creed that scientific knowledge means technological power over nature can scarcely be dated before about 1850, save in the chemical industries, where it is anticipated in the 18th century. Its acceptance as a normal pattern of action may mark the greatest event in human history since the invention of agriculture, and perhaps in nonhuman terrestrial history as well.

Almost at once the new situation forced the crystallization of the novel concept of ecology; indeed, the word ecology first appeared in the English language in 1873. Today, less than a century later, the impact of our race upon the environment has so increased in force that it has changed in essence. When the first cannons were fired, in the early 14th century, they affected ecology by sending workers scrambling to the forests and moun-

The author is professor of history at the University of California, Los Angeles. This is the text of a lecture delivered 26 December 1966 at the Washington meeting of the AAAS.

sv. František z Assisi (1181/2-1226)

Giotto: Sv. František káže ptákům

1980 – patronem „ekologie“

Píseň tvorstva (Píseň bratru Slunci)

Nejvyšší, všemohoucí, dobrý Pane,
tobě patří chvála, sláva, čest a každé dobrořečení.
Náleží jen tobě, Nejvyšší,
a žádný člověk není hoden vyslovit tvé jméno.

Buď pochválen, můj Pane,
spolu se vším svým stvořením,
především s panem bratrem Sluncem,
jenž je dnem a skrze něhož nám dáváš světlo.

A on je krásný a září velikým jasem;
tvým, Nejvyšší, je obrazem.
Buď pochválen, můj Pane, za sestru Lunu a za hvězdy,
na nebi jsi je stvořil jasné, vzácné a krásné.

Buď pochválen, můj Pane, za bratra vítr,
za vzduch a oblaka, za jasnou oblohu a každé počasí,
jímž dáváš svým tvorům obživu.

Buď pochválen, můj Pane, za sestru vodu,
která je moc užitečná, pokorná, vzácná a čistá.

Buď pochválen, můj Pane, za bratra oheň,
kterým osvětluješ noc,
a on je krásný, veselý, silný a mocný. Sv. Tomáš, Fra Angelico, 15. st.

Buď pochválen, můj Pane, za naši sestru, matku Zemi,
která nás živí a stará se o nás
a vydává rozličné plody s pestrými květy a bylinami.

Buď pochválen, můj Pane, za ty,
kdo odpouštějí pro tvou lásku a snášejí křehkost a trápení.
Blaze těm, kdo to snášejí pokojně,
neboť tebou, Nejvyšší, budou korunováni.

Buď pochválen, můj Pane, za sestru smrt těla,
které žádný živý člověk nemůže uniknout.

Běda těm, kdo zemřou ve smrtelných hříších;
blaze těm, které nalezne ve shodě s tvou nejsvětější vůlí,
protože druhá smrt jim neublíží.

Chvalte mého Pána a dobrořečte mu,
děkujte mu a služte mu s velkou pokorou.

Avicenna (Ibn Síná, 980-1037)

Knihy uzdravení

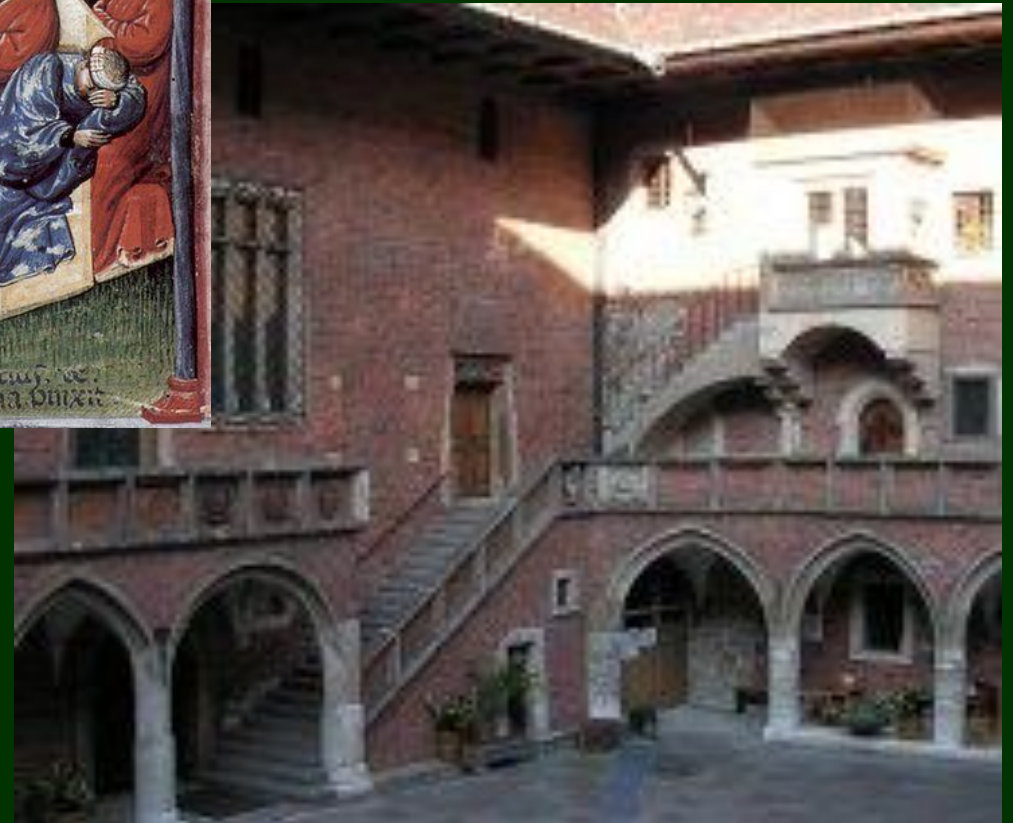
Averroes (Ibn Rušd, 1126-1198)

Galenos, Avicenna, Hippokrates

Bonaiuto: Averroes

Scholastika

- **Realisté**

universalia sunt realia

- krajní:

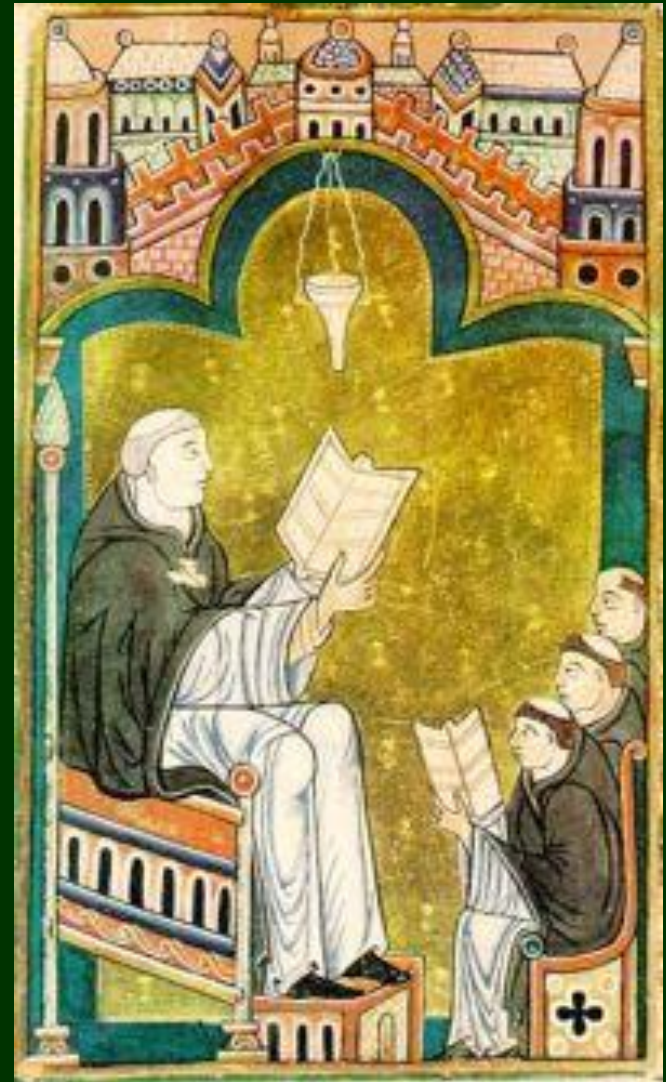
universalia sunt ante res
(před věcmi)

- umírnění:

universalia sunt in rebus
(ve věcech), Abélard

- **Nominalisté**

universalia sunt post res,
universalia sunt nomina
(po věcech)

Sv. Tomáš Akvinský (1225-1274)

- *Summa theologiae* (Souhrn teologie, 1265-1273)
- *Summa contra gentiles* (Souhrn proti pohanům, 1259-1264)
- Drobné spisy (*Opuscula*) – např. *De ente et essentia* (O jsoucím a bytnosti) a *De aeternitate mundi* (O věčnosti světa).
- *Quaestiones quodlibetales a disputatae*, např. O pravdě a O zlu.
- 11 knih komentářů k Aristotelovi (*Sententiae*, zejména k Fyzice, Etice a Metafyzice), k Boethiovi a dalším.
- *Catena aurea*, komentář k Bibli, sestavený z citátů.

Sv. Tomáš, Fra Angelico, 15. st.

Pět cest vedoucích k poznání Boží existence lidským rozumem:

•Pohyb

•Věc, která je v pohybu, musí být do pohybu uvedena jinou věcí nebo silou. Musí tedy být Prvotní hybatel, Bůh, který uvádí věci do pohybu.

Nic se nemůže pohybovat samo od sebe.

Pokud každá pohybující se věc potřebuje svého hybatele, potom i celá soustava pohybujících se věcí potřebuje svého hybatele.

Tímto prvotním hybatelem je Bůh.

•Příčina a následek

•Žádný objekt nevzniká sám od sebe. Jinými slovy, každá věc je přivedena do existence nějakou jinou věcí. Musí tedy existovat původní a primární příčina, Bůh, který je na počátku řetězce existence všech věcí.

Existují věci, které jsou vytvořeny jinými věcmi.

Neexistuje věc, která by měla příčinu svého vzniku sama v sobě.

Nemůže existovat nekonečná řada příčin. Žádná věc nemůže být příčinou své vlastní existence.

Musí tedy existovat prvotní příčina bez jakékoliv další příčiny, Bůh.

•Nutnost a nahodilost

•Některé věci musí nutně být, jiné nutně být nemusí, protože jsou nahodilé. Nahodilé věci mají svou příčinu. Ne všechny věci jsou nahodilé. Musí existovat věc, která je nezbytná jako příčina nahodilých věcí. Touto nutnou věcí je Bůh.

•Stupně dokonalosti

•U dvou mramorových soch lze říci, že jedna je krásnější než druhá. Vzhledem ke dvěma uměleckým dílům můžeme prohlásit, že jedno má vyšší stupeň krásy než druhé. Pro jakýkoliv typ dané kvality (dobrota, krása, znalost) tedy musí existovat dokonalý standard, kterým jsou tyto kvality poměřovány. Tyto kvality jsou obsaženy v Bohu.

•Rozumný plán

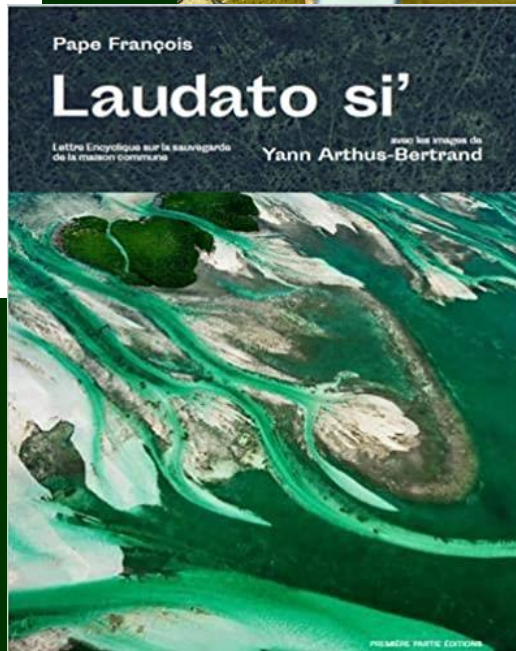
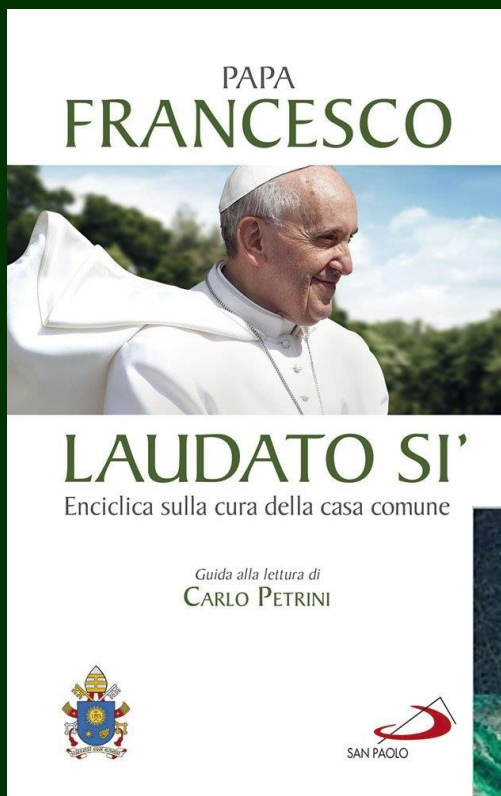
•Poslední cesta mluví o řádu přírody. Při pohledu na přírodu, na přírodní procesy a fyzikální zákony nám zdravý rozum napovídá, že příroda je uspořádána moudrým tvůrcem, Bohem.

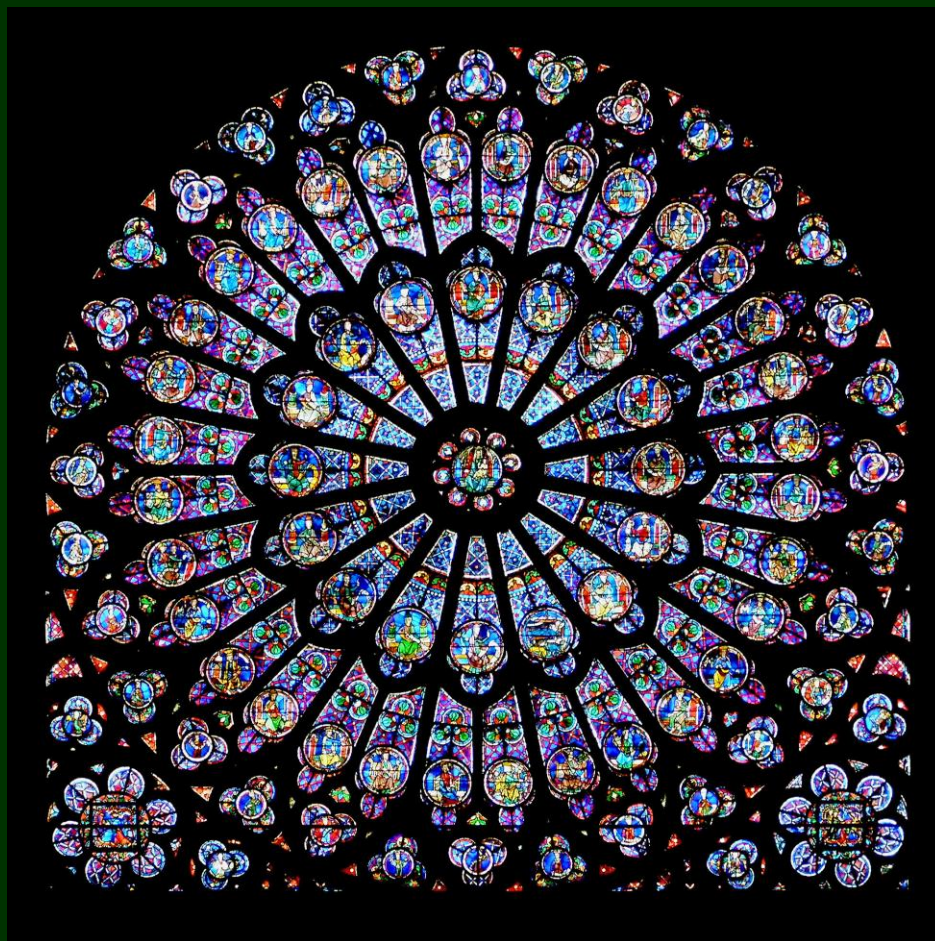
Úkol:

- najít a nastudovat tři důkazy existence Boží:
- kosmologický
- teleologický
- ontologický

papež František: encyklika *Laudato si'* (Tobě buď chvála), 2015

Děkuji za pozornost!